

LAReS

*Lowlands
Archaeological
Research
Service*

Nieuwbouw aan de Antwerpsesteenweg 86 te Malle. Programma van Maatregelen

E.N.A. Heirbaut
C. Dockx

Colofon

Titel: Nieuwbouw aan de Antwerpsesteenweg 86 te Malle. Archeologienota.

Auteur: Elly N.A. Heirbaut & C. Dockx

Grafische illustraties/GIS: Elly N.A. Heirbaut

Rapportnummer: LAReS-rapport 175

Projectleider/veldwerkleider: Elly N.A. Heirbaut

Uitvoerder: LAReS, Lowlands Archaeological Research Service

Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: maart 2019

Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: Uitsnede uit de kaart van Ferraris (1771-1778)

© LAReS bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

LAReS bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

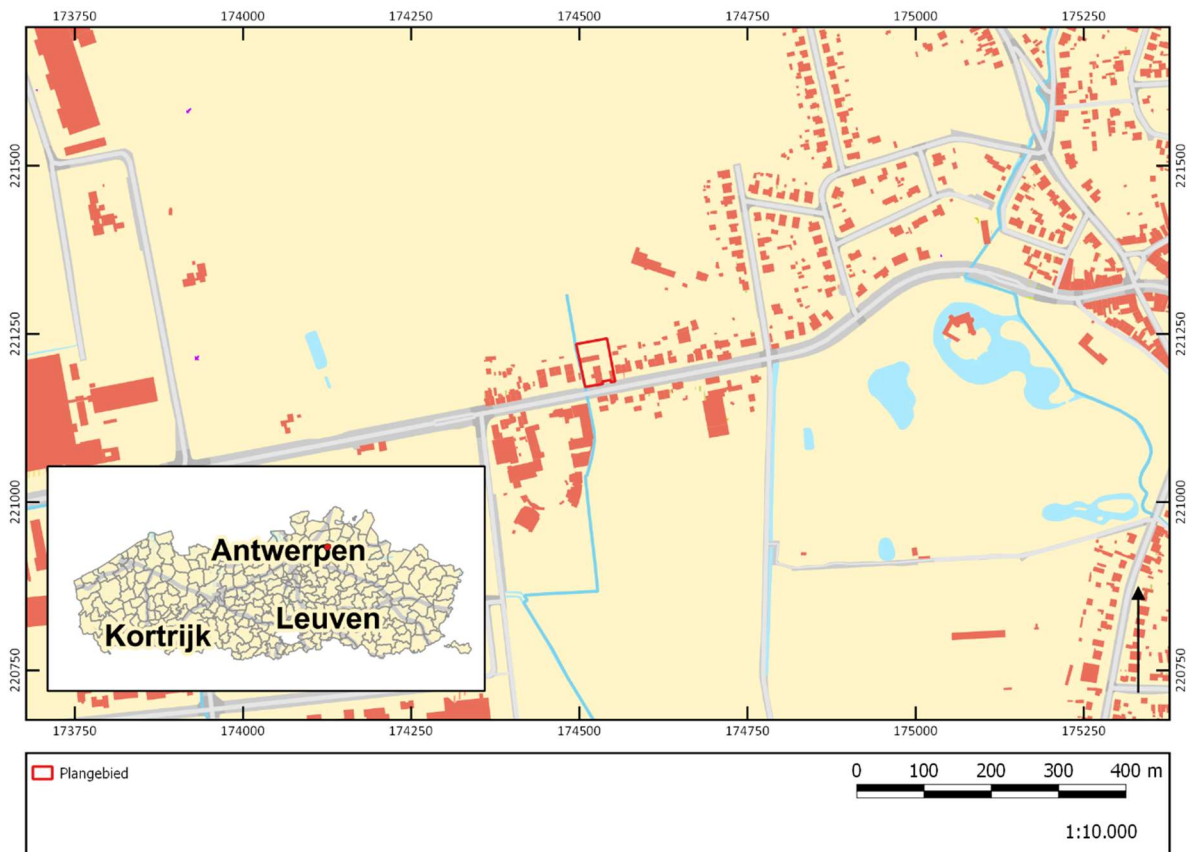
Deel II. Programma van Maatregelen

Inhoudsopgave

1 INLEIDING	4
1.1 RANDVOORWAARDEN	4
1.2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	5
2 ONDERZOEKSVRAGEN	6
3 SAMENVATTING EN AANBEVELING	7
3.1 IMPACT VAN DE WERKEN	7
3.2 KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL	10
3.3 AANBEVELINGEN	11
LIJST VAN FIGUREN	12

1 Inleiding

Het plangebied is gelegen aan de Antwerpsesteenweg 86 te Oostmalle (gemeente Malle, provincie Antwerpen). Het omvat één perceel met een totale oppervlakte van ca. 3.042 m². In het zuiden grenst het aan de Antwerpsesteenweg, ten oosten en ten westen bevindt zich bebouwing. Ten noorden grenst het plangebied aan een bos. Het gaat om een bebouwd perceel waarop een oude rijkswachtkazerne staat met enkele bijgebouwen. Het overige gedeelte van het terrein is begroeid met gras, struiken en bomen. De opdrachtgever plant het gebied te bebouwen met zeven nieuwbouwwoning, bergingen, parkeerplaatsen en een wegenis (fig. 1).

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied.

©LARES

1.1 Randvoorwaarden

Niet van toepassing.

1.2 Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site	Antwerpsesteenweg, Oostmalle
Ligging	Antwerpsesteenweg 86, 2390 Malle
Kadastrale gegevens	Malle, 2 ^e afdeling, sectie A, perceel 600f
Bounding Box	X Y
	174650.887807 221258.407207
	174404.163848 221258.407207
	174650.887807 221124.134581
	174404.163848 221124.134581
Onderzoek	Archeologisch en geschiedkundig bureauonderzoek
Projectcode	2019C127
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut, LAReS Caroline Dockx
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/Archeoloog/2016/00162
Nummer wettelijk depot	Niet van toepassing
Termijn	Maart 2019
Geplande ingreep	- slopen van de bestaande bebouwing - bouwen van 7 nieuwbouwwoningen, bergingen, parkeerplaatsen en een wegenis.
Totale oppervlakte plangebied	ca. 3.042 m ²
Totale oppervlakte geplande werken	ca. 1.322 m ²
Geldende wetgeving en voorwaarden	Het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3.000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.
Randvoorwaarden	zie paragraaf 1.1
Doelstelling	Het doel van deze archeologienota is om via de tot op heden beschikbare bronnen (bureauonderzoek) na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief, en hoe hiermee dient omgegaan te worden.
Thesaurus	Archeologienota, bureauonderzoek

2 Onderzoeksvragen

In het kader van dit bureauonderzoek zijn van tevoren enkele vragen geformuleerd waarop het onderzoek antwoord tracht te vinden.

1. Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische en cultuurhistorische potentieel van het terrein?
2. Welke archeologische sites zijn bekend in of nabij het projectgebied?
3. Wat is de landschapshistoriek/evolutie in gebruik van het terrein?
4. Wat is de impact van de geplande werken?
5. Levert het huidige bronnenmateriaal voldoende informatie op of is er aanvullend vooronderzoek (al dan niet met ingreep in de bodem) nodig? In het laatste geval: welke methode levert het meeste informatie op?

Voor de resultaten van de verschillende onderdelen van het bureauonderzoek wordt hier volstaan met te verwijzen naar hoofdstuk 5 van het eerste deel van de archeologienota. In het volgende hoofdstuk wordt een samenvatting gegeven van het bureauonderzoek.

3 Samenvatting en aanbeveling

Om in te kunnen schatten wat het archeologisch en cultuurhistorisch potentieel van het plangebied is, zijn de historische kaarten, de bodem- en geo(morfo)logische kaarten en luchtfoto's bekeken en zijn verschillende inventarissen (waaronder de CAI) en historische/archeologische bronnen geraadpleegd (**onderzoeksvragen 1-2**).

Op basis van het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied gelegen is op een ondergrond bestaande uit tertiaire zandige sedimenten. Deze komen voor tot ca. 1 m -mv. Tijdens de laatste ijstijd zijn hierop zandige sedimenten afgezet waarin een matig droge, lemige zandgrond met diepe antropogene humus A-horizont en een matig natte, lemige zandgrond met diepe antropogene humus A-horizont is ontwikkeld. Het terrein ligt net ten oosten van de Bossnepbeek op een hoogte tussen 24,7 m +TAW en 24,2 m +TAW.

Historisch gezien is de ontwikkeling van Malle en meer bepaald Oostmalle te plaatsen in de middeleeuwen maar Romeinse vondsten wijzen eveneens op bewoning in die tijd in de omgeving van het plangebied. De weg tussen Bavai en Utrecht liep dan ook door deze gemeente. De vondsten situeren zich voornamelijk ten noorden en ten zuiden van het plangebied in een gelijkaardige landschappelijke context. De oudste vondsten in de omgeving van het plangebied dateren uit het neolithicum.

Vanuit de historische kaarten is gebleken dat het gebied in de laatste eeuwen als landbouwgrond is gebruikt en dat het pas in de eerste helft van de 20^e eeuw in gebruik is genomen voor bebouwing. Deze komt slechts alleen langs de straatkant voor, de rest van het terrein is nog steeds in gebruik als grasland/landbouwgrond. Pas in de tweede helft van de 20^e eeuw worden de bijgebouwen opgetrokken.

3.1 Impact van de werken

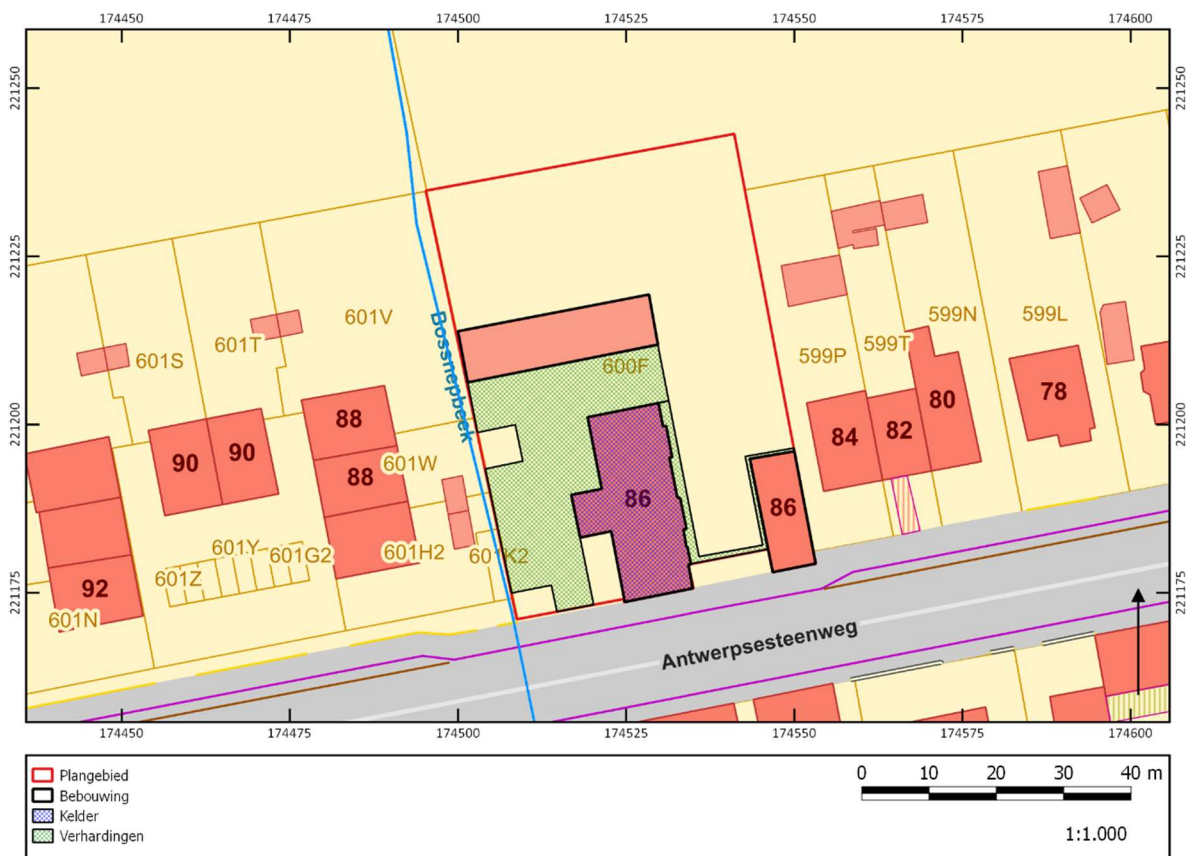
Het plangebied ligt historisch gezien ten westen van de dorpskern en is lange tijd in gebruik als akker. Later, in het begin van de 20^e eeuw, zijn een rijkswachtkazerne en mogelijk een bijgebouw aan de straatzijde gebouwd. Het hoofdgebouw van de kazerne is volledig onderkelderd en dit tot op een diepte van ca. 2 m -mv met een totale oppervlakte van ca. 332 m². Het bijgebouw en de garages zijn niet onderkelderd maar omwille van de aard van de gebouwen wordt verondersteld dat de funderingsplaat wel op de vaste bodem is gelegd. De oppervlakte van deze bijgebouwen is ca. 334 m².

Naast bebouwing is het grootste gedeelte van het plangebied tot aan de garages verhard met klinkers. Ook in het oostelijke deel zijn enkele paadjes te zien die toegang moeten verlenen tot het hoofdgebouw en het kleiner kantoor in de zuidoostelijke hoek van het terrein. De diepte van deze verhardingen is echter onbekend. De totale oppervlakte hiervan bedraagt ca. 610 m².

Tenslotte is tijdens de terreininspectie vastgesteld dat er op verschillende locaties op het terrein leidingen lopen en ook rioleringen. Deze zullen een plaatselijke maar diepe (minstens 60 cm) verstoring hebben teweeggebracht.

Verder staat achteraan op het terrein een mast met cabine. Een strook van ca. 5 m breed is aangegeven als zijnde benut voor het aanleggen van leidingen die naar deze mast leiden. Omwille van een vorstvrije buffer zullen deze leidingen op een diepte van minstens 60 cm liggen.

Op basis van de aanwezige structuren kan aangenomen worden dat het plangebied grotendeels verstoord is in het verleden tijdens het optrekken van deze bouwwerken. De controleboringen hebben dit vermoeden bevestigd en aangetoond dat het bodemarchief binnen het plangebied inderdaad verstoord is. Op basis van de bodemkaart werd binnen het plangebied een plaggendeek van meer dan 60 cm verwacht met daaronder een (verbrokkelde) podzol B-horizont. Zowel het plaggendeek als de B-horizont zijn niet aangetroffen in de controleboringen. Er is daarentegen wel een verstoringspakket aangetroffen van ca. 60 cm dik waardoor aangenomen kan worden dat het terrein op en rond de locatie van de bebouwing verstoord is en dit minstens tot op een diepte van ca. 65 tot 75 cm -mv (fig. 3).

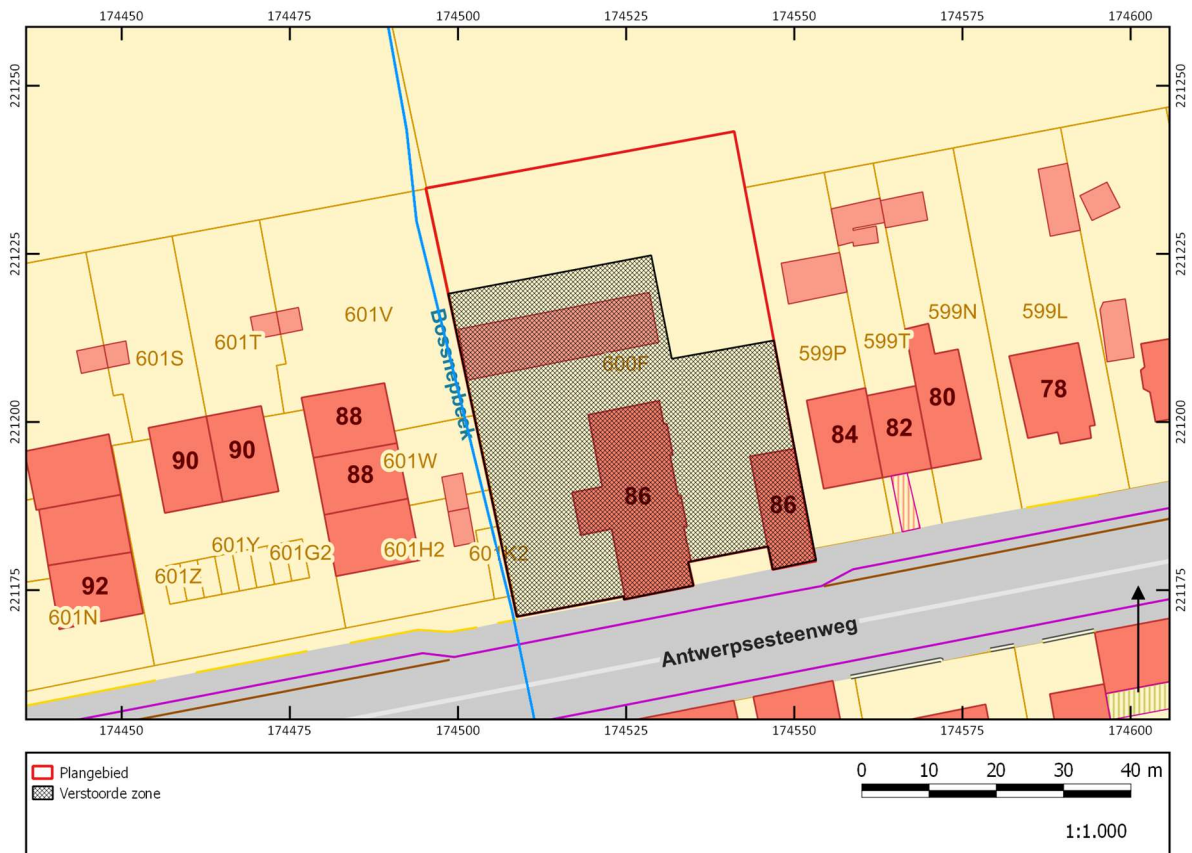
Figuur 2. Aanduiding van de aanwezige structuren binnen het plangebied.

© LARES

De bebouwing dateert al uit de eerste helft van de 20^e eeuw; bij het optrekken van de structuren zal geen rekening zijn gehouden met eventueel aanwezige archeologische resten. Waarschijnlijk heeft men bijgevolg een groot deel van het plangebied volledig uitgegraven om de kelders en de funderingen aan te leggen om nadien weer te dempen met aarde en bouwpuin.

De toekomstige werken omvatten allereerst het slopen en opbreken van de bestaande bebouwing en verhardingen. Aangezien het hoofgebouw volledig onderkelderd is,

zal het slopen van deze kelder en de andere structuren een aanzienlijke verstoring van het bodemarchief tot gevolg hebben.

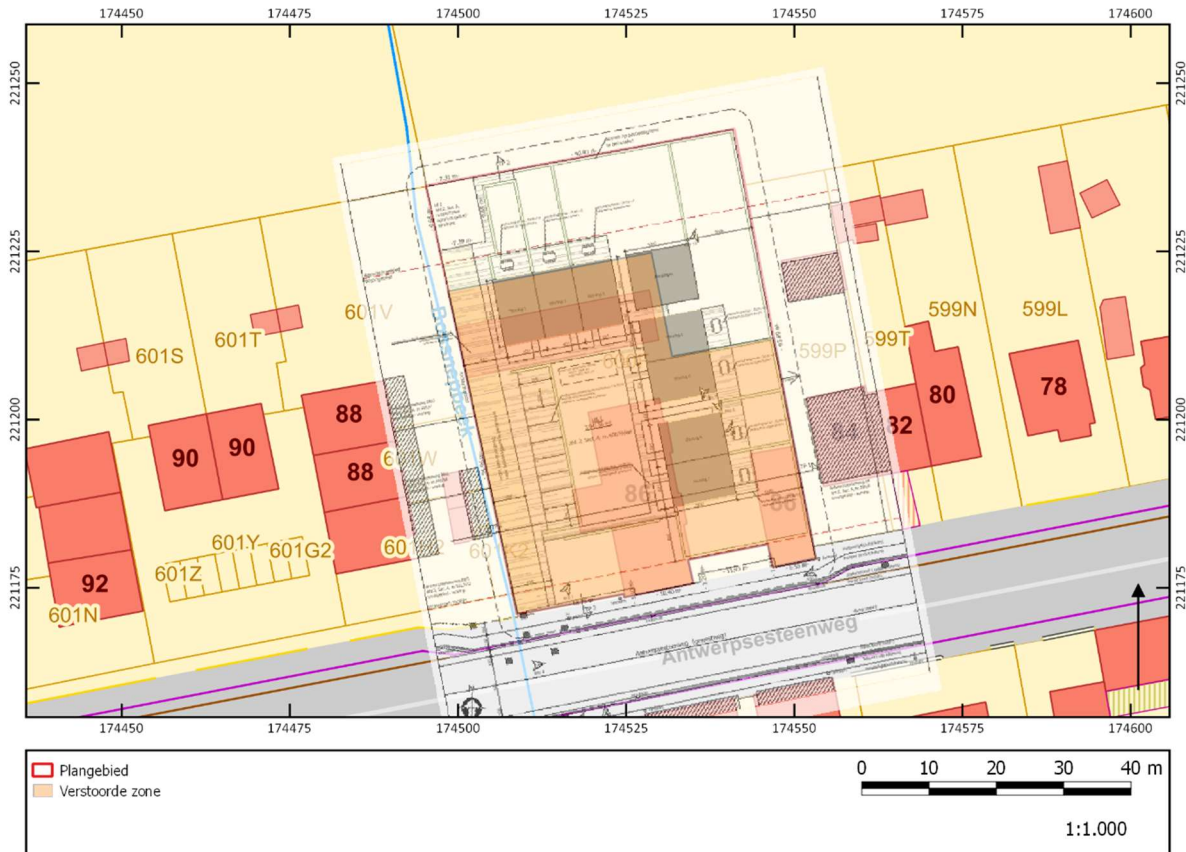
Figuur 3. Afbakening van de verstoorde zone binnen het plangebied. © LARES

Nadien gaan de geplande werken van start. De woningen zelf zullen voorzien worden van een kruipkelder tot op een diepte van ca. 80 cm -mv en dit onder de volledige woning. De funderingen zelf zullen iets dieper gezet worden. De totale oppervlakte van de woningen bedraagt ca. 455 m². Achteraan elke woning wordt tevens een terras voorzien. De diepte waarop deze terrassen zullen worden aangelegd is echter onbekend. De totale oppervlakte van deze terrassen bedraagt ca. 152 m². De bergingen worden in het noordoostelijke gedeelte van het plangebied opgetrokken. Deze zullen gefundeerd worden tot op een minimumdiepte van ca. 80 cm -mv (fig. 10 in deel I). Hierop wordt een betonplaat van ca. 30 cm dik aangelegd. Deze bergingen hebben een totale oppervlakte van ca. 83 m².

Daarnaast worden in het westelijke gedeelte van het plangebied verhardingen aangelegd met een totale oppervlakte van 632 m². Deze verhardingen omvatten een wegenis aan de westelijke perceelgrens om toegang te verlenen tot de zendmast die achteraan op het terrein staat, negen parkeerplaatsen en enkele paden die toegang verlenen tot de woningen.

Verder worden ook nutsleidingen, riolering en hemelwaterputten aangelegd. Waar deze juist zullen komen te liggen en op welke diepte is vooralsnog onbekend, maar men kan uitgaan van een minimumdiepte van ca. 60 cm -mv en lokaal zelfs dieper voor de hemelwaterputten.

Deze geplande werken situeren zich voornamelijk binnen de verstoorde zone. Enkel de noordoostelijke hoek van de te ontwikkelen zone valt net buiten deze verstoorde zone. Het terrein heeft een totale oppervlakte van ca. 3.042 m² waarvan ca. 1.968 m² reeds verstoord is. De zone die mogelijk nog niet verstoord werd, heeft bijgevolg een oppervlakte van ca. 1.074 m². Hiervan zal slechts 89 m² verstoord worden door bebouwing. Het overige gedeelte van deze zone zal in gebruik genomen worden als tuin.

Figuur 4. Geplande werken en verstoorde zone geplot op de GRB-kaart. © LARES

De geplande werken hebben bijgevolg maar een minimale verstorende impact op het bodemarchief binnen het plangebied. Het grootste gedeelte van de werken wordt uitgevoerd in een reeds diepgaand verstoorde bodem. Door de verstoringen die in het verleden zijn uitgevoerd, zullen eventuele aanwezige archeologische resten en/of sporen niet meer intact of zelfs verdwenen zijn.

3.2 Kennisvermeerderingspotentieel

Er zijn voldoende argumenten om te stellen dat het plangebied zich in een archeologisch interessante zone bevindt, hoewel de huidige archeologische kennis, voor de perioden tot en met de late middeleeuwen, toch nog als enigszins beperkt kan worden beschouwd. Er is weinig geweten over het plangebied en de aangrenzende terreinen, zodat onbekend is wat er zich hier aan mogelijke archeologische resten in de bodem kan bevinden. Bovendien is gebleken dat het plangebied een archeologisch interessante situering kent naar analogie met gekende archeologische sites in de bredere omgeving en met name in verband met de middeleeuwse evolutie van Malle

en meer bepaald Oostmalle.

Anderzijds hebben de visuele terreininspectie en de controleboringen aangetoond dat het bodemarchief binnen het plangebied sterk verstoord is. Dit is waarschijnlijk te wijten aan het optrekken van de huidige bebouwing en verharding. Hierdoor is het bodemarchief verstoord tot op een diepte van ca. 65 tot 75 cm -mv.

Verder archeologisch onderzoek in het plangebied zou dus weinig informatie opleveren over de menselijke aanwezigheid in dit gebied. Het kennisvermeerderingspotentieel wordt als klein ingeschat vanwege de reeds bestaande verstoringen.

3.3 Aanbevelingen

Vanuit de bureaustudie kan geconcludeerd worden dat er voor dit terrein sprake is van een middelhoge potentie wat betreft de periode paleolithicum tot en met de middeleeuwen, maar dat deze op basis van de vastgestelde bodemverstoringen teruggeschroefd kan worden tot laag/gering. Op basis van drie controleboringen kon ook vastgesteld worden dat het terrein werd verstoord tot op een diepte van ca. 65 tot 75 cm -mv, en dat de kazerne zelf tot een verstoring tot -2 m onder maaiveld heeft geleid. De geplande werken worden bijgevolg zo goed als volledig uitgevoerd in reeds verstoorde grond.

Verder archeologisch vooronderzoek om beter de archeologische potentie van dit terrein in te kunnen schatten wordt niet raadzaam geacht vanuit een kosten-batenanalyse, waarbij rekening is gehouden met de inspanning van verder onderzoek in functie van kennisvermeerdering.

Er is dan ook geen programma van maatregelen geschreven en er wordt geadviseerd het terrein vrij te geven voor de geplande ontwikkeling.

Lijst van figuren

projectcode	fig.nr.	type	onderwerp	schaal origineel	schaal afbeelding
2019C127	1	kadasterkaart	Aanduiding van plangebied op GRB	1:10.000	1:10.000
2019C127	2	Kadasterkaart	Aanduiding bestaande structuren op GRB	1:10.000	1:1.000
2019C127	3	Kadasterkaart	Afbakening van de verstoorde zone op GRB	1:10.000	1:1.000
2019C127	4	Kadasterkaart	Geplande werken en de verstoorde zone op GRB	1:10.000	1:1.000